

דברי תורה

פרשת תולדות תשפ"ה

גליון תע

דבר הכתבים

דברי תורה · תשובות · בירורי הלכה · מכתבים · הסכמות · המלצות

שנכתבו ונרשמו בכת"ק של כ"ק רבינו הגאב"ד זצוק"ל

פב

רשימת כת"י על ענין סגולת לימוד התורה שסופו להיות סמא דחיי

ב"ה

הנה כמה מקראות מצינו שחיות האדם מישראל הוא התורה הקדושה, כמו הפסוק כי הוא חייך ואורך ימיך לשבת על האדמה וגו' (דברים ל, ט), וכן בתפלה מתפללין כי הם חיינו ואורך ימינו, והוא בית חיינו.

אלא שמבואר בשבת פ"ח (ע"ב) מימרא דרבא למיימינין בה סמא דחיא ולמשמאילים בה סמא דמותא. ובאמת תיכף ומיד להגיע למעלת מיימינין אי אפשר, וכמאמר חז"ל (נזיר כ"ג ע"ב), ערכין ט"ז ע"ב) לעולם ילמוד אדם תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אכן שבאמת לימוד התורה"ק יביאנו לשמה ויולכנו לצד מיימינין ולא למשמאילים, לזה ג"כ צריך להיות כלי מוכן לקבל, והעיקר בזה לתקן מדותיו וישמור פיו ולשונו ולסור מעשות רע, אז התורה"ק יביאנו לידי מיימינין שהוא סמא דחי'.

פרנס השבוע

לזכר נשמת -

נתנדב לעילוי נשמת הרה"ח מוה"ר אברהם זאב ב"ר חיים ארי' ז"ל נלב"ע ז' חשון תשפ"ב לפ"ק

הונצח ע"י בנו הרבני החסיד הנדיב המפורסם מוה"ר חיים ארי' קויפמאן הי"ו יחי רצון שיהי' למליץ טוב בעד המשפחה היקרה, ויזכו להמשיך בדרכיו המפוארים, עדי נוכח לביאת משיח צדקינו בב"א.

נא שלא לעיין בהגליון בשעת התפלה וקריאת התורה וחזרת השי"ן כמבואר בשו"ע

דבר תורה

דברות קודש מאת כ"ק מרן רבינו הגאב"ד זצוק"ל

סעודת רעוא דרעיון פרשת תולדות תשע"ב

אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. צ"ב מהו שהזכיר אברהם הוליד את יצחק.

ב. ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל אחות לבן הארמי לו לאשה. יש להבין אמאי חושב זה ליחוס, הלא בתואל ולבן רשעים היו כדאמרו לבן בקש לעקור את הכל.

ג. ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו וגו' ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו. ברש"י הרבה והפציר בתפלה, וצ"ב. ובגמרא (סוכה יד ע"א) למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר, לומר לך, מה עתר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא ממדת אכזריות למדת רחמנות, וצ"ב.

ד. כי עקרה היא, ויש להבין הפשט דה"י צריך לומר אף שעקרה היא, ומה נתינת טעם שייך כאן, ועוד דקרוקים רבים בפרשה.

עומדים עכשיו בשבת מברכים חודש כסליו, מובא ברמ"א (או"ח סי' קפז ס"ד) דאם שכח לומר על הניסים בברכת המזון, אומר הרחמן הוא יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו. והקשה התבואות שור מהא דאיתא בגמ' (ברכות נד ע"א) היתה אשתו מעוברת ואומר יה"י שתלד אשתי זכר הרי"ז תפלת שוא, וכדאמרו בגמ' שם דאין מתפללים על הנס, ואמאי מתפללים כאן על הנס.

ובאמת שיש להקשות כן לכאן על כל עיקר הנס של חנוכה, דאיתא במדרשים שקודם שיצאו חשמונאי ובניו כנגד היוונים עמדו בתפילה להצלחת המלחמה, וקשה שהרי מלכות יון היתה תקיפה וגדולה מאד כידוע, וחשמונאי ובניו לא היו אלא מיעוט דמיעוט כנגדם כמו"ש רבים ביד מעטים וכו', וא"כ האיך התפללו על ניצחון המלחמה. ועצם מה שיצאו למלחמה כנגד יון אינו מוכן שהרי אמרו אין סומכין על הנס. כיוצ"ב יש להקשות על מה שאברהם אבינו יצא למלחמה כנגד הד' מלכים רק עם אלעזר עבדו, והרי אין סומכין על הנס.

והענין הוא, ומתחילה נבאר מש"כ אברהם הוליד את יצחק, והנה בימים הקדושים אומרים בתפילה ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור, ויש נוסח לזרעו של יעקב, והפוסקים (שו"ע או"ח סי' תקצא ס"ז) מביאים דברי הריב"ש בתשובה (סי' לח) שאין צריך לאמרו, דרך זרע יעקב קרואים

ובאמת שיש להקשות כן לכאן על כל עיקר הנס של חנוכה, דאיתא במדרשים שקודם שיצאו חשמונאי ובניו כנגד היוונים עמדו בתפילה להצלחת המלחמה, וקשה שהרי מלכות יון היתה תקיפה וגדולה מאד כידוע, וחשמונאי ובניו לא היו אלא מיעוט דמיעוט כנגדם כמו"ש רבים ביד מעטים וכו', וא"כ האיך התפללו על ניצחון המלחמה. ועצם מה שיצאו למלחמה כנגד יון אינו מוכן שהרי אמרו אין סומכין על הנס. כיוצ"ב יש להקשות על מה שאברהם אבינו יצא למלחמה כנגד הד' מלכים רק עם אלעזר עבדו, והרי אין סומכין על הנס.

והענין הוא, ומתחילה נבאר מש"כ אברהם הוליד את יצחק, והנה בימים הקדושים אומרים בתפילה ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור, ויש נוסח לזרעו של יעקב, והפוסקים (שו"ע או"ח סי' תקצא ס"ז) מביאים דברי הריב"ש בתשובה (סי' לח) שאין צריך לאמרו, דרך זרע יעקב קרואים

דבר התשובה

שו"ת בע"פ משלחנו של כ"ק מרן רבינו הגאב"ד זצוק"ל

תקכו. שאלה: בשר ודגים שנתערבו בקדירה, וזרקו התבשיל, אם צריכים להגעיל הקדירה.

תשובה: אין צריכים להגעיל הקדירה. [ואם אפשר ימתין מעל"ע]

תקכד. שאלה: בשר עוף ודגים, אם הוא בכלל הסכנה של אכילת בשר ודגים.

תשובה: בשר עוף ודגים ג"כ נזהרים שלא לאכלם.

ביאורים ובירורים מבנו הגה"צ אבד"ק בית יחזקאל שליט"א

להיפוך, אמרין בזה אפשר לסחטו מותר, כמו בבליעה דהיתרא, ומהני מה שניתוסף ס' אח"כ לבטלו, וכמבואר לדינא בשו"ת ארץ צבי (תאומים, י"ד סימן ל"ג) ושו"ת מהר"ש ענגיל (ח"א סימן פ"ג), ושו"ת רמ"ץ (י"ד סימן כ"ב), ונגם אלו הסוברים דאסור לבטל לכתחלה בסכנה, מ"מ נראה מדבריהם דאם ניתוסף אח"כ מעצמו, היה מהני שיתבטל, אף שנבלע בחתיכה, כמו שהביאו ראייה מכילתית באילפס, דאם היה ס' היה מותר, עיין בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סימן רפ"ח), ועיין מה שנתבאר לעיל (גליון תמ"ב, דבר התשובה, סימן תס"ו, הערה ז) דעת מרן זצ"ל דמותר לבטל ולהוסיף, בנפל בשר עם דגים לעת הצורך, וא"כ הכי נמי אף שנתערב כבר הבשר בדג מ"מ כשכא לכלי עדיין אמרין דנקלש טעמם, ופרח הסכנה מיני, וכן מבואר בהדיא בשו"ת דברי מלכיאל (שם אות י"ד) כאשר הקשה על התפאל"מ וז"ל, ואין לומר דכיון שכבר נתאחדו הטעמים ונעשה הטעם ארסי, לא מהני ביטול רק כשיבטל כל הטעם, זה אינו, דכבר כתבו האחרונים להקל כשנפל בשר לתוך דגים המתבשלים להוסיף עד שישים, אלמא אף שכבר נבלע טעם הבשר בדגים בכל זה מהני ביטול נגד הבשר לחוד, וה"ה נמי בני"ד עיי"ש. והיינו דמסתמת האחרונים דמהני ביטול בזה, הוא גם בשנכנס טעם בשר בחתיכת דג, דהכי מייירי בסתמא, [רק דמ"מ יש מחלקים בזה, וכמבואר בפת"ש (סימן קט"ז שם), וצ"ע בשו"ת מהר"ש (שם) דהביא מהפת"ש להיפוך, ובאמת דצ"ע דברי הפת"ש, כיון דקאי על המהרי"ל דנפל שלחופית של דג בקדירה של בשר, א"כ הוי טעם בחתיכה, דהרי יש בו חתיכות בשר, ואם סבירא ליה דאמרין בזה אפש"ס אסור, א"כ נסתר כל דבריו שם עיי"ש, ואולי משום זה הבין המהר"ש ענגל דכוונתו לומר, דכמו דבדבר לח אמרין אפש"ס מותר, משום דנתפשט טעמו ואין כאן חתיכה, א"כ אין דין חתוך בכל מקום, א"כ גם בדגים בכשר כן, ורק בחתיכת איסור נשאר שם איסור עליו כמו שמחלקין לענין חנע"נ דוק וצ"ע], א"כ הרי נקטו דלא נקרא שם איסור על טעם הבשר בדג, וא"כ לפי זה ה"נ אף שנתערב כבר לא נאסר בפליטת כלים, ולא אמרין דנכבר נעשה איסור וארס ולא מהני פליטת הכלי, וגם מהחור"ד (סימן צ"ה סק"ג) נראה דסבר דאמרין בזה, דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא עיי"ש, ועוד דאפילו אם נאמר דהטעם משום דפליטת כלים נקלש, אכתי יש לומר דאף אחר שנתערב מותר ואין בו סכנה, דמ"מ טעם בשר ודג היוצא מכלי, וקאשר משמע מלשון הפוסקים דכתבו דמפליטת כלים אין בו סכנה.

ומעתה שפיר יש לנקוט דאין סכנה אף שנתערב כבר, וכמו שכתב הגר"פ עפשטיין זצ"ל דהכי נהגו להורות, ובפרט דכבר הקיל לנו הדרך בסכנה זו, בשו"ת חת"ס (י"ד סימן ק"א) שהעלה ע"פ המג"א, דהאיסור || המשך בעמ"ג

אבל שוב ראיתי באבני נזר (י"ד סימן פ"ה) שהעלה בעומק סברתו להיפוך, דאם הטעם בפליטת כלים הוי משום דהוי נ"ט בר נ"ט, אם כן עכ"פ אנו אמרין דטעם שני היינו הבשר בדגים, עדיין אינו איסור, [דמשום סכנתא לא נעשה עצם איסור, רק דאסור לאכלו ביחד], דאם נעשה שם איסור עליו, לא הוי טעם שני בהיתר, וא"כ אף בשנתן כבר הבשר טעם בדגים לא נעשה עצם איסור, וא"כ שוב יש לומר דכשנכנס לכלי ואינו יוצא טעם גמור, הוי כמו שנשחט הדג מהבשר, דנקלש השתא טעם הבשר שבדג ואינו אוסר, אבל האבנ"ז שם הוכיח דעכ"פ לאו טעמא משום נ"ט בר נ"ט, ועכ"פ לא אמרין דטעם בשר שבדג עדיין היתר הוא בעצם, רק דכשנכנס הבשר בדג נעשה כאן איסור, דאף מילי דסכנתא שם איסור עליו, ואפשר לסחטו אסור בזה, א"כ אינו מועיל במה שנכנס לכלי והוי פליטת כלים, דטעם איסור כבר אי אפשר ליקלש בכלי, והוא כדברי הגאון התפאל"מ ודוק. ולפי זה למה דנקטו הרבה אחרונים, דהיתרא דפליטת כלים לאו משום נ"ט בר נ"ט כנ"ל, רק משום דפליטת כלים נקלש ולא חל הסכנה, א"כ מוכח לכאורה דנקטין כהתפאל"מ ודעימי, אך מ"מ אינו מוכרח, ראשית דמ"מ לשיטת הרמב"ן (המובא בר"ן פרק כ"ה, ובב"י סימן צ"ה) דבעינן ג' נ"ט בר נ"ט דהיתרא, ממילא אי אפשר לומר דטעם היתר הדגים, בדגים שעלו בקערה וכו', הוא משום נ"ט בר נ"ט, וא"כ עכ"פ לשיטה זו מוכרח דהטעם ההיתר הוא, משום דפליטת כלים אין בו סכנה, ואין להוכיח ממה דנקטין טעם דפליטת כלים ולא נ"ט בר נ"ט, דעכ"פ טעם בשר בדג הוי כעצם איסור, רק משום דהטעם בשר בדג הוי עדיין טעם חזק, דאכתי טעם שני הוא, ועכ"פ היתר הדגים משום דפליטת כלים אינו אוסר בסכנה, וכיון שלהרמב"ן מוכרח כן, שוב אם כן גם לשיטת התוס' ודעימי נאמר כן, ולמה נעשה בזה מחלוקת, [נהפרמ"ג (סימן צ"ד, שפ"ד סק"ח) נראה דנקט כשיטת הרמב"ן והר"ן ודעימי, ובשו"ת הגרע"א (קמא סימן פ"ג וסימן ר"ז) נראה דנקט לדינא כשיטת התוס' ודעימי, ועיין ביד יהודה (סימן צ"ה בפיח"א סק"ד) ואכמ"ל] דוק.

וגם מציינו למעשה הרבה אחרונים לא נקטו כסברת האבנ"ז, רק דסברי דאף בטעם בשר לדג או

א. דהנה קי"ל דאף דבשר ודגים שנתערבו זה בזה אסורים, כמבואר (סימן קט"ז סעיף ב), אבל טעם פליטת כלים אינו אוסר, כמבואר בטו"ז (סימן צ"ה סק"ג) בשם האו"ה ונקטו כן הפוסקים, ומ"מ הביא הפת"ש (סימן קט"ז סק"ג) מהתפארת למשה שכתב בשם זקינו הגאון מהר"ר יעקב ז"ל, דאף דמבשלים דגים בכלי בשר או איפכא, היינו שאין כח בנ"ט היוצא מקדירה לעשות ארס, אבל כשנתבשל בקדירה בשר ודגים ביחד, הרי נתבשל ארס בתוכו, ונבלע ארס בהקדירה ואסור ע"כ. ולדבריו חששו כמה אחרונים, [ועיין בכף החיים (שם אות י"ג) דאחר שהביא דברי התפאל"מ כתב, ומיהו האו"ה הארוך כתב, דמשום טעם בליעת כלי ליכא למיחש עיי"ש, וזה צ"ע דהרי גם התפאל"מ ידע מהאו"ה, וסבירא ליה דפליטת כלים אינו אוסר, רק דמחלק בזה, דאחר שנתערבו כבר אוסר אף פליטת כלי, ועיין להלן (שם אות כ), אבל בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ב סימן נ"ג), כתב דדברי התפאל"מ צ"ע, וסבירא דלא שניא ופליטת כלים אינו אוסר בכל ענין, ובספר משמרת שלום (סימן קט"ז אות ח) הביא לדברי השבות יעקב (ח"ג סימן ע) דמבואר שם בהדיא, דאף כלי שנאסר מבליעת בשר ודגים אינו אוסר עיי"ש, וכן מבואר כבר ביד אפרים (סימן קט"ז שם) דציין לדברי השבו"י האלו דפליטת כלים אין בו משום סכנה, ומשמע פשוט דנקט כדבריו אף בציור דאיירי שם דכבר נבלע, ובשו"ת צור יעקב (סימן ק"מ) כתב דלא היתר השבו"י רק בדיעבד כשבישלו בו כבר, וצ"ע החילוק דודאי להתפאל"מ נראה דאף בדיעבד אוסר, בלי הגעלה, ובספר שמירת הגוף והנפש (סימן א' הערה כ"ה) הביא בשם הגר"פ עפשטיין דהאב"ד בעיה"ק זצ"ל, דכתב בהגהותיו לספר שמירת הנפש (אות י"ב) דהלכה למעשה אין נוהגין כן, ולא שמענו מימינו שהורו כן, אלא יעשה כמש"כ בשו"ת דברי מלכיאל וכו' ע"כ.

והנה מתחלה עלה לענ"ד לומר דדין זה תלוי, אי טעמא דמתירין פליטת כלים הוי משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא, כנראה מהחור"ד (סימן צ"ה סק"ג) ועוד אחרונים, עיין בדרכ"ת (סימן קט"ז סק"ז) בזה, דבזה י"ל דאם נאסר כבר א"כ הוי נ"ט דאיסורא, ולא מהני נ"ט בר נ"ט, אבל אי טעמא משום דפליטת כלים ליכא ארס [ואפילו באופן דליכא למימר נ"ט בר נ"ט שרינן], א"כ בזה נמי אע"ג דנתערב ושם איסור סכנתא עלה, מ"מ בפליטת כלים ליכא הארס, ואף שנתערב מ"מ אין בו כח הסכנה, וא"כ לפי מה דנקטו רוב האחרונים ונהגו כן, דאף באופן דליכא למימר נ"ט בר נ"ט נכגון דבשר חריף, ונ"ט בשעת בישול], מ"מ מתירין בפליטת כלים, א"כ הכי נמי בני"ד נקטין כן, דמ"מ פליטת כלים הוא, [והתפאל"מ ודעימיא אפשר דלמדו דטעמא משום נ"ט בר נ"ט דהיתרא, וא"כ כשנאסר שוב הוי נ"ט דאיסורא כנ"ל], ואתי שפיר טעמא דלא נהגו להגעיל הכלים ככה"ג.

להשיג הגליון מידי שבוע בשבוע

<p>— סטעטן איילענד — בימת' ד ערבי נחל 723 Willowbrook Rd</p>	<p>— בארא פארק — בכל בתי מדרשות וויליאמסבורג בימת' ד אסטריק 279 Skillman street</p>
<p>— בלומינגראד — בימת' ד קארין 20 Dallas Dr.</p>	<p>— מאנסי — בימת' ד טערנא 64 Remsen Ave. בימת' ד בית יחזקאל 2 Francis Pl.</p>
<p>— מירון — בניון התנא אלקי הרשב"י בניון מרן רבינו ז"ע</p>	<p>— קודית יואל — בימת' ד ענגיל 7 Meron Dr.</p>

דבר הזכרונות

של כ"ק מרן רבינו הגאב"ד צוק"ל

לפרסם עובדות וענינים בין בכתב ובין בע"פ נא להתקשר להמכרת

[תקצו]

הו מתונים בדין

סיפר הגה"צ רבי יהודה אליעזר יונגער שליט"א, אב"ד קהל יראים מאנסי - גיטו של הגאב"ד:

פעם אחת יצאו מערערים על שחיטתו של שוחט זקן אחד מפורסם, שאינו שוחט כדין ויש חששות רבים בשחיטתו, ותרעש כל הארץ על שהשוחט מאכיל את ישראל נבילות וטריפות ח"ו, וכמה וכמה דיינים צעירים הרעישו ופעלו נמרצות להזדרז להעביר השוחט ממשרתו שלא ישחוט עוד. ובתוך כך הגיע קול טענותיהם לפני הגאב"ד, וגם הם עצמם פעלו הרבה להשפיע על רבינו הגאב"ד שיעביר השוחט ממשרתו.

אבל הגאב"ד היה מתון בדבריו ולא נזדרז להעבירו ממשרתו, אלא אמר שיראו להעמיד שוחט אחר אצלו שישמור עליו, וכן נתן עוד כל מיני עצות לתקן הדבר ולא להעבירו ממשרתו.

הרבנים הצעירים לא יכלו להבין מדוע הגאב"ד אינו מזדרז להעבירו משחיטתו, אחרי שהמכשול גדול כל כך לפי הבנתם, וביקשו ממני היות שאני גיטו של הגאב"ד, אלך לדבר עמו ולהשפיע עליו שיצטרף עם הרבנים שהורו להעביר השוחט. ואכן מפני גודל הלחץ הסכמתי ונכנסתי אל הגאב"ד צ"ל ודברתי עמו כל הענין.

אמר לי הגאב"ד "הם חושבים שלהעביר שוחט ממשרתו זה דבר פשוט כל כך, והם לא ידעו כמה טרחו הרבנים דמקדמת דנא בבוא אצלם מעשה כעין זה, לחפש עצות ודרכים לתקן הדבר ולבל למהר להעביר שוחט ממשרתו". והראה לי אז

לקבץ מעות, וביקשו מכולם להשתתף בהוצאות, גם אותם שלא השתמשו בזה ולא נסעו למאנהעטן. והיה מהם שטענו שאינו מוטל עליהם החיוב להשתתף בזה כיון שאינו נוגע להם כלל.

ובאו לשאול להגאב"ד אם יש בזה חיוב מכח בני העיר, או לא. השיב להם רבינו שבאמת אי אפשר לומר בברירות ממש שהם מחוייבים ליתן, והגם שהוא צדקה אבל שיהיה חיוב ליתן אי אפשר לומר. והוסיף להיות שהוא דבר הנחוץ לצורך קדושתן של ישראל, וכדי שלא יתמוטט כל הענין, לכן הוא רוצה ליתן בכל חודש חמישים דאלער ממשכורתו עד שיתבסס הדבר כל מכונו כראוי. והיה אז בתקופה שהגאב"ד לא היה לו כלום בביתו, וכן היה שנתן בכל חודש חמישים דאלער שהיה בימים ההם סכום גדול, ואף שלא בקשו ממנו נתן הסכום.

[תקצו]

נפשי אויתך אף רוחי בקרבי לילה אשחרך

סיפר הרה"ח ר' מרדכי ראטמאן שליט"א - גיטו של רבינו הגאב"ד:

היות שחונתי הרה"ח ר' חיים מענדל כהן ז"ל היה גר בקטמון, והגאב"ד צ"ל גם כן דר שם, וכבר היה לו משפחה מבורכים עם ילדים, ומצב הפרנסה בביתו היה בדוחק רב, לכן היתה זוגתי הולכת שם הרבה לפני נישואיה כדי לעזור לאחותה עם הילדים. והיתה מספרת שרבינו לא פשט בגדו העליון במשך כל השבוע עד ערב שבת כשלבש בגדי שבת, כי אף בלילה לא הניח עצמו לשכב על מיטתו, אלא היה נרדם על ספריו תוך כדי לימודו.

[תקצה]

קדושתן של ישראל

סיפר אחד מן המנחמים בימי האבלות:

כשנתייסד הבאטעס למאנהעטן ע"י הרה"ק רבי יחזקאלע מערץ צ"ל בשנות התש"ל, שיוכלו ליסע לשם אלו הזקוקים לכן לצורך פרנסתם בלי שום מכשול, היה אז קבוצה שעמדה בראש סידור הבאטעס ה"ה הר"ר אברהם ברוך ענגלענדער, הר"ר אהרן פישער מק"ק נייטרא, ועוד.

למעשה כאשר עבר תקופת זמן לא הצליח הדבר, והיה ההוצאות יותר על ההכנסות. עד שהיה נראה שלא יוכלו להמשיך בזה. הלכו בבתי המדרשים

המשך דבר התשובה

ביאורים ובירורים מבנו הגה"צ אבד"ק בית יחזקאל שליט"א

באופן דקשה לו להמתין ונצרך לו, משמע דיש לסמוך בלא המתנה.

ג. דהנה בשו"ת בית יהודה (י"ד סימן כ"ד, להמהרי" עיי"א ז"ל) צידד לומר, דבשר בכל מקום הוא דווקא בשר בהמה, ועל כן הקיל ברחיצת ידיים בין עוף לדגים, וכתב דכן נהגו, אבל החיד"א בברכי יוסף (סימן קט"ז, בשו"ב אות ה) הביא דברי המהרי" עיי"אש וכתב על זה: אבל הרב שבות יעקב (ח"ב סימן ק"ד) הצריך לרחוץ ידיו בין עוף לדג ע"ש, וכן מנהגנו. ובאמת דגם המהרי" עיי"אש לא הקיל רק ברחיצת ידיים, ומשמע שם דלענין תערובות לא היה מקיל עיי"ש, ובשבות יעקב שהחמיר לא דיבר לענין רחיצה כלל רק לענין תערובות, רק כנראה דהבין החיד"א דכיון דהשבר"י סבירא ליה להשוות לענין זה עוף לבהמה לגמרי, א"כ גם לענין רחיצה לא שניא, וכן נקט בפת"ש (שם סק"ב). [ויש להביא עוד ראיה קצת, מראיית האו"ה בטו"ז (סימן צ"ה) דבפליטת כלים ליכא סכנה, מדרבבה אכלו דגים שעלו בקערה, ולכאורה יש לדחות דאיירי בבשר עוף, דמשום בשר בחלב מדרבנן איכא ומשום סכנה ליכא, ועכ"פ דסבירא להו דלא שניא, ואין לומר דהו"ל לפרש, כיון דלא איירי בדיני סכנה שם עיין בטו"ז (שם) ודוק, אבל אפשר דלא מסתברא כן, דאי"כ יש לומר דרק בב"ח דרבנן התירו נ"ט בר נ"ט].

אוסרת כיון דהוי ע"י בישול והוא הערה עצומה, ואולי דלפי מה דהפוסקים נקטו (רי"ש סימן צ"ה) דבכלל עלו הוא גם קערה חמה ודגים צוננין, דבזה תתאה גבר, א"כ הרי קאי הגמ' גם בצירוף זה, ומ"מ צ"ע דסתמא איירי בקערה צוננת, וכדמשמע ברש"י (חולין ק"א ד"ה דגים שגלה) וצ"ע, שוב התבוננתי דאדרבה מלשון רש"י שכתב, מן הצלי כשהיו רותחין וכו'. דצ"ב מאי בעי בזה, דמאי נפ"מ האיך הוא חם, אבל מובן לפי הפוסקים [עיין פת"ש (סימן צ"א סק"י) בשם שו"ת בית אפרים (י"ד סימן ל"ח)] דצלי שעלה מן האש נשאר כ"ר אף שהניחן בקערה, ולא אמרינן בו תתא"ג, ועיין בשו"ת אבני נזר (או"ח קנ"ז אות 1) דכן סבירא ליה לרש"י (שבת קט"ו ד"ה שריקא), א"כ זה כוונת רש"י דבכה"ג אף שהקערה צוננת שפיר נתבשל, ונתיישבו דברי מרן החת"ס זצ"ל, ובוה מובן נמי מהיכן הוציאו הפוסקים, דעלו היינו נמי כשהתחתון חם, דמהיכי תיתי כיון דתתא"ג, אבל לפי דברי רש"י דפירוש בצלי שעלה מן האש, ולמה שנתבאר דהוי כתתאה חם א"ש דוק].

ב. כאשר כתבו בשו"ת דברי מלכיאל (שם), ובכה"ח (שם) ובמש"ש (שם), וכן הגר"פ עפשטיין זצ"ל, וכנראה דכיון דיצא מפי הגאון התפאל"מ בשם זקינו הגאון זצ"ל, לא רצו להקל לגמרי, רק בצירוף דשהה מעל"ע, אף דמשמע דמעיך הדין נקטו דאינו אוסר, ואם כן

בזמנינו הוא מטעם דבר שנאסר במנין, ולא משום דיש בעצם סכנה, וא"כ יש להקל בזה יותר כמבואר בחת"ס שם, וכמו שכתב בשו"ת דברי מלכיאל (שם בסו"ד), אך מה שכתב הדבר"מ, משום שהחת"ס היקל לגמרי בטעם דגים ואף במרק דגים שנשפך לשומן, לענ"ד עיקר הטעם של החת"ס הוא, דנוטה לומר דלא נאסר רק כשנתערב הטעם ע"י בישול גמור, ולא ע"י עירוי דהוי רק בליעה ובלבול טעמי בעלמא, ולכאורה קאי החת"ס שם בעירוי שנפסק הקילוח דאינו מבושל לכו"ע עיי"ש, אבל בטעם שיוצא ע"י בישול לא שמענו להקל, כמפורש בדברי הפוסקים דנאסרין בבליעת טעם, ורק פליטת כלים אינו אוסר, ואולי דקאי הדבר"מ בנידון דנשאל עליו, דהוציאו הדג תיכף, דבזה י"ל דלא שהה שיעור בישול, רק דמ"מ מפליט כמבואר בפוסקים ואכ"מ, אבל בטעם שיוצא ע"י בישול בודאי אסור, וכנראה בהדיא מהחת"ס שם, ונלכאורה ע"י עירוי מאן לימא לן דגורו בזה אפילו בזמניהם ע"כ. דצ"ע דא"כ לפי זה אזלא ראיית הטו"ז (סימן צ"ה) שם מהא דהרבה אכלו דגים שעלו בקערה, דהרי דגים שעלו פירושו דגים חמין בקערה צוננת, ובלוע רק כ"ק ואינו מבושל, והוי כנפסק הקילוח, וא"כ מהאי טעמא אינו אוסרת, אבל פליטת כלים ע"י בישול מאן יימר דאינו

אלו חשמנואי ובניו כיוונו כולו רק למען שמו ית' ועד"א לא לנו ד' לא לנו, ואז אין שייך להקשות דאין מתפללים על ניסים.

וזה היה גם הענין בתפילה יצחק על רבקה, שיצחק הרבה והפציר בתפילה כדי שלא יתחלל שמו ית' בין הגויים, כי בתואל ולבן הרשעים רצו למנוע את רבקה מליילך אחר אליעזר, אבל אחר שראו גודל מסירותו של רבקה להיבדק בקדושה וראו הניסים שאירע לאליעזר הסכימו הם על השירוף עם יצחק ואמרו מה יצא הדבר וברוכו אותו אחותינו את תהי אלפי רבבה, ואם לא היה לה לרבקה המשך תולדות בנים יהיה בזה חילול ה' גדול שיאמרו הרשעים כי לחינם הלכה רבקה ורבקה בקדושה בבית אברהם, וכיון שנגע הדבר בחילול ה' ע"כ ויעתר יצחק לנכח אשתו כי עקרה היא, הרבה והפציר בתפילה כענין של מסירות ממש להמשיך ישועה לרבקה ולא יתחלל שמו של השי"ת בין הגויים חלילה, וז"ש ויעתר לה' שהיתה כל כונת הפצרתו רק למען כבוד ה', ויעתר שהפך מדת הדין למדת הרחמים להמשיך הנס מעל דרך הטבע. ויעתר יצחק לה' וגו' ויעתר לו ה', וביאר בזרע קודש שיצחק עשה שהקב"ה בעצמו יתפלל עליו, וזה פעל בתפלתו.

עפ"ז נוכל לבאר הגמרא מאי חנוכה וכו', דקבועה לדורות על נס פך השמן. ויש להבין הלא נצחון המלחמה היה לכאורה נס גדול יותר מנס פך השמן ומדוע לא קבעו על נס הניצחון, והענין הוא, דהקב"ה השכין שכירתו בציון ובביהמ"ק, והיונים בטומאתם הגדולה דחו רגלי השכינה מירושלים ומביהמ"ק, וזהו שאמרו שטימאו המנורה וכל השמנים כי המנורה עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, והיו בניו במצב שפל וקשה מאד שהיה סילוק שכינה, ועשה הקב"ה נס בשמן וחזרה השכינה להאיר בביהמ"ק ובישראל, ונס זה הוא נס נצחי לדורות עולם, להורות לבני ישראל בכ"מ שגולים לשם כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב ולכל מקום שגלו

שכינה הק' עמהם, וז"ש כמגילת תענית חנוכה לא יבטל, כי נס השראת השכינה הוא נס נצחי, ליתן לבני ישראל הכח לעמוד כנגד כל גלי הים הסוערים של הקל"ה והטומאות, להיכנס לבתי כנסיות ובתי מדרשות מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ויראו שיהי' חינוקת של בית רבן על טהרת הקודש וילמדו שם כראוי ויחנכו בניו בקדושה ובטהרה כמו שמסרו נפשם הצדיקים ע"ז בלי שנויים. ובדרא בתראה זכינו שרביה"ק זי"ע העמיד החינוך עשה"ק כאן באמריקע, ובי"ה ושיטתו הולכת ומתפשטת בכל העולם כולו להמשיך השכינה הק' בכל מקום.

וע"ז הוא שקבעו הנס על פך השמן הטהור שיוכלו בניו להמשיך השראת השכינה בכ"מ, אבל שאר ניסי המלחמה שהיה אז בוודאי היו ניסים גדולים, אלא שכל ישראל כבר למודים בניסים וכמו שאומרים ועל ניסין שבכל יום עמנו, וכל קיום בניו במשך כל הגלות הוא רק ע"י ניסים, אבל העיקר לכל הוא מה שהשכינה שורה בבניו, שרואים בתי כנסיות ובתי מדרשות ובתי חנוך מלאים בבניו שעוסקים שם בתורה ובמצוות ובמעש"ט, וזה מורה על השראת השכינה בישראל שהוא התשוקה והתכלית היותר גדול של ישראל.

וביין שיעקר חידוש הנס בחנוכה היה מה שחזרה השכינה בישראל, ע"ז שפיר אפשר להתפלל הרחמן הוא יעשה לנו ניסים כמו שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, שמתפללים שהקב"ה ישרה שכירתו בבניו, שעל ענין זה בודאי אין בו משום בקשה על הנס, וכמו שמתפללים ועינינו תיראנה מלכותך, והשב שכירתך לציון עירך ברנה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם. ועל עכשיו אמרו בכל מקום שגלו שכינה עמהם, ותפילתינו שיקיים המחזיר שכירתו לציון, אור חדש על ציון תאיר וזוכה כולנו יהיו במהרה לאורו, ואור השכינה תאיר בכל העולם כולו, ועינינו תראינה מלוכותיך בהתגלות כבוד שמים עלינו בכ"א.

דבר ההסידות

ואלה תולדת יצחק בן אברהם (פ"ה ט"ו). בתוספות וא"ו, להוסיף על הראשונים, שהודיך את בניו בדרך זה, שהיה מוסיפין על הראשונים שהם יצחק ואברהם, וילכו בדרכיהם ואחריהם דוקא.

ואלה תולדת יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק (פ"ה ט"ו). דהא יצחק מורה על דינין, ולא היה יכול לפעול על עקרה שתלד ע"י מרת הדין, וע"כ צר קלסתר פניו וזמה לאברהם שהוא בחינת חסד ורחמים, וזהו אברהם הוליד את יצחק ר"ל שמדתו של אברהם גרם שיצחק יוכל להוליד ע"י רבקה אשתו שהיתה עקרה, [לנוכח אשתו שאינו זומה תפלת צדק בן צדיק] שע"י כולם להפך כל הדין לרחמים ע"י המתקת הדינים.

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' ונתנה רבקה אשתו (פ"ה ט"ו). ויעתר יצחק לה', שלא יהיה לו יתברך צער, שיצחק התפלל שלא לצורך עצמו רק לצורך תיקון השכינה שלא יהיה לה צער ועל דרך שאמרו חז"ל (ב"ק צ"ב). המתפלל על חבירו הוא נענה תחלה, מכל שכן מי שמתפלל בשבילו יתברך כנ"ל שהתפלל יצחק לצורכו יתברך, ולכן נענה יצחק בצורכו ונתן לו ג'.

ויעקב איש תם (פ"ה ט"ו). כמה צריך אדם להרחיק מן הרמאות, שמכל מעלות ומדות שהיו ביעקב לא הזכיר אלא שהיה איש תם ושהוא יושב אהלים, כוסף בתורה תמיד.

ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים (פ"ה ט"ו). הפירושו הוא, מפני מה יודע היצר הרע לצוד את האדם, מפני שהוא איש שדה, איש הפקר, שאינו מסובב בשום חומה לא אמונה ולא בטחון ולא אמונת הצדיקים, ויעקב איש תם, מפני הוא תם שאין היצר הרע שולט בו, מפני יושב אהלים, שהוא מסובב בכמה חומות בטחון ואמונת ה' ואמונת הצדיקים וכיוצא, וד"ל.

ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה (פ"ה ט"ו). הנה אמרו חז"ל (ברכות ס"ג) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ולכן השיב לו עשו הנה אנכי הולך למות, הדיינו אם אני ארצה בטובת עולם הבא, צריך אני להמית את עצמי, ולמה זה לי.

ויגדל האיש ולך הלוך וגדל עד כי גדל מאד (פ"ה ט"ו). ג"ל על פי מה שאמרו רז"ל (בר פ"ט ד) עה"פ (א לא) והנה טוב זה יצר טוב, מאוד זה יצר הרע, ויסוד זהו הוא הצדיק הגמור המהפך מר למתוק יצר הרע ליצר טוב, בסוד השכמות מדת הדין למדת הרחמים, וזהו עד כי גדל מאד, שנתגלו אצלו המאד הוא היצר הרע, ונתהפך מר למתוק, והבן.

אלו יעמדו על הכרעה פרטי הגליון
לזכות אלפי רבבות בני ישראל, כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך
תשרי: ידידת תורת ה' שלמה צבי שפיטץ הי"ד חשון: הרבית ה' יוסף מנחם כ"ץ הי"ד סלו: הרב ה' יואל משה ראטה הי"ד טבת: הרבית ה' יצחק זאב וויינשטאק הי"ד שבט: הרב ה' יואל אהרן ראטה הי"ד אדר: הרבית ה' שלמה צבי שפיטץ הי"ד ניסן: הרבית ה' יצחק איווק פרידמאן הי"ד אייר: הרבית ה' יואל יצחק איווק פרידמאן הי"ד סיון: הרבית ה' יצחק זאב וויינשטאק הי"ד תמוז: הרבית ה' יואל יצחק איווק פרידמאן הי"ד אב: הרבית ה' יואל יצחק איווק פרידמאן הי"ד אלול: הרבית ה' יואל יצחק איווק פרידמאן הי"ד חנוך: הרבית ה' יואל יצחק איווק פרידמאן הי"ד חנוכה: הרבית ה' יואל יצחק איווק פרידמאן הי"ד

לזכר נשמת - נגדב לעילוי נשמת הרה"ח מוה"ר יצחק שמואל ב"ר צבי ז"ל ריכטמאן נלב"ע ביום כ"ט שבט תשפ"ד ת.נ.צ.ב.ה.

בקשה מיוחדת
אנו פונים בזה לכל לומדי והוגי הגליון, שמי שנמצא אצלו: דברי תורה, הלכה ותשובה, מכתבים, סיפורים או עובדא מפרקי חיו ותולדותיו וקורות ימיו של כ"ק מרן הגאב"ד זצוק"ל וכן מי שיש חיי"י איזה רעקארדינג של דרשות, שיחות, שיאויל נא בטובו להודיענו ויהא חלקו בין מוכי הרבים
אפשר להתקשר אלינו: 347.939.9125 מערכת: 605.313.6638 עסק: 888.384.2695 1274 49 St. #42 Brooklyn N.Y. 11219 DivreiTorahKarlsburg@gmail.com